

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BROÐURSKAPUR

Nr. 37.

Lýsingaprisur fyri mm.: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 15. september 1945.

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

19. árg.

TH. PETERSEN OG FYLGISNEYTAR VILJA STAVNSBINDA OKKUM, SKILJA OKKUM FRÁ ALLARI SAMVINNU VIÐ NORDANLONDINI, BÆÐI ANDALIGARI OG FÍGGJAR- LIGARI SAMVINNU

Ein kann ikki keypa í einum øðrum landi uttan ein hevur valuta hjá hesum landi at taka til. Hesa valuta fær ein einans við at selja verur ella eitthvert annað til hetta landið.

Tað vil siga, at ífall vit ikki hava felagsvaluta við t. d. Danmark, men einans okkara sjálvs serstøku valutu, kunnu vit einki keypa, ja veruliga einki samband hava við tey lond, ið vit ikki selja nakað til.

Okkara sèla til Norðanlandini hevur verið og er at kalla eingin, tí vit hava ikki framleitt nakra veru ella sèlutur, ið menn í Danmark, Noregi og Sværki hava hug at keypa í stórum muni. Skuldu vit nú fylgt Th. Petersen og flokksmonnum og gingið yvir til at slitið okkum burtur úr valuta-sambandinum við Danmark komu vit í ta støðu.

at vit ikki kundu keypt í Danmark, Noregi og Sværki,

at vit valla kundu sloppið út at ferðast fyri styttri og enn og minni fyri longri tíð uttan at noyðst

at fallið teim stóru herrum til kniggja og biðið um valuta fyri hvørja ferðabílett og minsta pakka vit ynsktu at keypa.

Og hitt allraversta av øllum er, at í flestu tilfellum vilja teir, ið sækja um valuta til samvinnu við Danmark og Norðanlandini, onga valuta kunna fáa, tí vit sum sagt einki hava selt til okkara brøðra-tjóðir og harvið onga valuta fingið.

Tað, ið vildi verið vunið við hesum, er, at Th. Petersen og fylgisneytar við sínum peningapolitikki hevði kveitt okkum burtur frá allari samvinnu, andaligari sum økonomiskari, við ikki bert Danmark men øllum Norðanlondum.

Vinnur Th. Petersen og fylgisneytar vilja serliga tey fátæku fólkinum í Føroyum verða innibyrð, stavnsbundin, valla kunnað sloppið út at ferðast, enn og minni at lesa, kundu ikki eins og áður óheftir bestilla sær bilig og góð ting uttanífrá og harvið fingið sína litlu fortjenastu at rokkið frægari til.

„KAOS“

Henda seinasta tíðin her í Føroyum hevur verið politisk ein framúr tíð, ein uppesandi tíð, beinanvegin sagt: ein óð tíð, sum hevur sett síni ódámlika merki á fjøldina av okkara fólki. Okkara politisku oddamenn hava gingið undan við ófriði og klendri og ávirkað fólkið soleiðis, at tað er vordíð støðuleyst og hevur mist sakligt og róligt yvirliit. Ein gølan er farin fyri og onnur eftir um landið. Málvest arbeiði, ið serliga hesa ófriðatíð hevur verið harðliga fyri neyðini, er kódnad í ábyrgdarleysum og tómum atfinningum og einari agitación, ið ikki finnast at nýta øll miðul og ganga øll stig fyri at vinna síni mál.

Ein hin størsta kvækkin, ið politiskir menn góvu okkum, var henda dagin, tá ið ein heilur flokkur rýmdi av lættingi, legði verk sitt frá sær, ið fólkið hevði litið

teimum upp í hendi, fór til húsa heim og læt okkara gamla Ting, sum vit, hóast alla misskiljing og alt klandur, hava kent okkum heldur enn ikki erpin av, sita eftir við hálvari manning. Og ringast av øllum má tykjast, at tað var Tingsins kosni formaður, ið fór við monnum sínum. Formaðurin á bátinum, ið slepti róðrinum og bað allar leggja árar inn og bara lata reka.

Tað er sagt, og tað skal verða upp aftur tikið her, at slik hending er ókend í parlamentariskari søgu. Vit kundu hugsa okkum, hvussu ljóðað hevði, um størsti flokkur í enska Parlamentinum flýddi úr tingstovuni og kom ikki aftur. Hetta var so fyrsta ferð, eitt isolerað tilfelli, og menn hava tað at siga, at her leikaði so nógv á, her kundi ikki haldast fram. Men hava menn hugsað hvat henda gerðin kann draga við sær, hvat ávirkan hon kann hava

á menn í líknandi umstøðum? Hvussu verður skilið, um aðrir flokkar í framtíðini fara at gera tað sama, sum Fólkaflokkurin gjørdi í august mánaði 1945? Eftir hesum atburði at døma, mugu menn og flokkar hava fullan rætt at rýma undir tingsetu av Lætingi, tá ið okkurt gongur teimum ímóti. Ella eisini siga seg hava rætt til at krevja Tingið slitið, nýtt valg útskrivað uppá vissar spurningar og færa fram at eitt sitandi Ting hevur ikki fólksins áliti, nýtt Ting, nýggir menn skulu veljast.

Øll skilafólk mugu siggja »konsekvensirnar« av slíkum, slíkari fløkju, mugu vit hava loyvi at siga. Tað er ikki spurningin, málið, ið Tingið var ósamt um, ið mest leikar á. Menn kunna jú hava ymiskar áskoðanir, um tað er beint ella skeivt hjá okkum at fara og hava danskan pening ella vit skulu taka okkara egna pening, føroyskan pening. Tað kann so leggjast fram og talast um. Men tað er hesin atburðurin, ið framkomin er, at rópa í heilum, at henda fólkavalda samkoma skal heimsendast, nýggj verða vald, og so áðrenn nakað er gjørt fyri at ganga tann lógliga vegin og uppløysa, leggja verkið frá sær og fara heim. Hugsið okkum um annað hvørt sóknarstýri í landinum fer at taka eftir og gera tað sama. Tað er jú ikki so langt síðan at vit høvdu valg og í úrtíð, tí sami flokkur kravdi og lat tessvegna adressu ganga runt at fáa valg. Tað sitandi fólkið hevði ikki fólksins vilja, varð borið fram. Og har var agiterað og har var leikað í bæði munnliga og skrivliga, og so fingið menn sín vilja. Valg varð hildið, og Fólkaflokkurin vann nógvær sessir á tingi — ikki bara uppá nationalar spurningar, minnist til tað, har var so nógv blandað upp, sum einki hevði við tað tjóðskaparliga at gera. Men aftur nú sigur hesin flokkur, at hetta sitandi Tingið sýnir ikki fólksins nationala vilja, hesir menn, sum nettupp vóru valdir við stjórnskipan sum stevnuskrá, kunnu ikki fara av landi at samráðast við Danir. Vit skulu hava nýtt valg, og tá skal einki havast á lofti uttan bara tann tjóðskaparligi og tann stjórnskiparligi spurningurin. Og so hendir aftur tað sama sum hina ferðina. Sjálvur hesin flokkur gruggar upp eina øðiliga agitación

um ein spurning, sum ringur er fyri vanlig fólki at greiða, blandar upp í hann tjóðskaparlig mál og vendir so øllum við, so fólki okkara, ið dagar skal taka ímillum og nýta vit og skil, nú ið framtíð okkara skal skipast, og tað skal sýna, hvat vilji tess er, hvussu víðurskipti okkara skulu verða við Danmark, missir heilt fótafesti og ikki er fært fyri at hugsa klárt og finna greiðu á teirri verunnligu støðu.

Skaldið H. A. Djurhuus helt fram í síni fráluku røðu á Ólav-søku, hvat Íslendingar høvdu sagt um Føroyingar sum siglingsmenn nú undir bardaganum, at teir vóru »kaldir«. Og sýndi hann so, hvussu forfedrar okkara altíð høvdu verið kaldir og rógir, tá ið ástóð. Ikki lupu framav ella gjerdust ógvuligir, tá ið vandi var fyri hond, men demdu víðurskiptini skilagott og gjørdur hareftir. Eftirmenn teirra ganga ikki í teirra fótsporur — ið hvussu er ikki í slíkum vandamáli sum landastýri. Teir loypa fram av og gera alt upp í fløkju og villa fólkið. Vit eru tí í einari tíð, tá ið alt rennur saman í einum »kaosi«, einum ógreiðum hurluvasa. So fólki, ið roynir at hugsa, er við at fara og ivast og halda, at okkum stendur ikki til batar sum tjóð virð av monnum.

Flóki.

FÓLKAFLOKSMENN HAVA ALS IKKI HAFT NAKAD SERUPPSKOT FRAMMI TIL FRAMA FYRI SKIPABYGGINGINA

Osannindini ganga aftur hjá fólka-flokkinum, tá teir eiga einki veruliga virðismikið at flyta fram frá flokkinum og hansara starvi á tingi.

Sum menn minnast, skrivaði Richard Long ógvuliga øðisliga, at javnaðarmenn ikki høvdu viljað styðjað eitt so sera gott uppskot frá fólkafloksmonnum á tingi viðvikjandi endurnýggjan av okkara skipaflota.

Vit prógvaðu tá gjølla, at R. L. talaði fullkomuliga sum óvitinger fyri ikki at siga ósannindisberari. Fólkaflokkurin hevði als ikki sett fram nakað seruppskot í skipamálinum. Hann hevði verið við hinum flokkumum at seta fram nøkur fá litisverd punktir, ið øll vóru samtykt. Men tað var alt. Harafturimóti høvdu fólkaflokkurin, Richard Long & R. Rasmussen í Fuglafríði felt tað einasta uppskot, ið til muns vildi hjálpt fiskimonni-